

**KICHIK BIZNES SUB'EKTLARINI MOLİYALASHTIRISHNING INNOVATSION
USULLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI**

Yuldasheva Dilnura To'liq qizi

Sharq universiteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19055319>

Annotatsiya. Kichik biznes subyektlari iqtisodiy o'sish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda innovatsiyalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq kichik biznesni rivojlantirish jarayonida moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatining cheklanganligi muhim muammolardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada kichik biznes subyektlarini moliyalashtirishning innovatsion usullari, jumladan fintex texnologiyalari, kraudfanding, venchur kapital, P2P kreditlash hamda blokcheyn asosidagi moliyaviy mexanizmlar tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu moliyalashtirish usullarining samaradorligi va ularning kichik biznes rivojlanishiga ta'siri o'rganiladi.

Kalit so'zlar: kichik biznes, innovatsion moliyalashtirish, fintex texnologiyalari, kraudfanding, venchur kapital, P2P kreditlash, blokcheyn texnologiyasi.

**INNOVATIVE FINANCING METHODS FOR SMALL BUSINESS ENTITIES AND
THEIR EFFECTIVENESS**

Annotation. Small business entities play an important role in ensuring economic growth, job creation, and innovation. However, limited access to financial resources remains one of the major challenges faced by small and medium-sized enterprises. This article analyzes innovative financing methods for small businesses, including fintech technologies, crowdfunding, venture capital, peer-to-peer lending, and blockchain-based financial mechanisms. The study also examines the effectiveness of these financing methods and their impact on the development of small businesses.

Keywords: small business, innovative financing, fintech technologies, crowdfunding, venture capital, peer-to-peer lending, blockchain technology.

**ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО
БИЗНЕСА И ИХ ЭФФЕКТИВНОСТЬ**

Аннотация. Малый бизнес играет важную роль в обеспечении экономического роста, создании новых рабочих мест и развитии инноваций. Однако ограниченный доступ к финансовым ресурсам остается одной из ключевых проблем для субъектов малого бизнеса. В данной статье анализируются инновационные методы финансирования малого бизнеса, включая финтех-технологии, краудфандинг, венчурный капитал, P2P-кредитование и механизмы на основе технологии блокчейн. Также рассматривается эффективность данных методов и их влияние на развитие малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, инновационное финансирование, финтех, краудфандинг, венчурный капитал, P2P-кредитование, блокчейн.

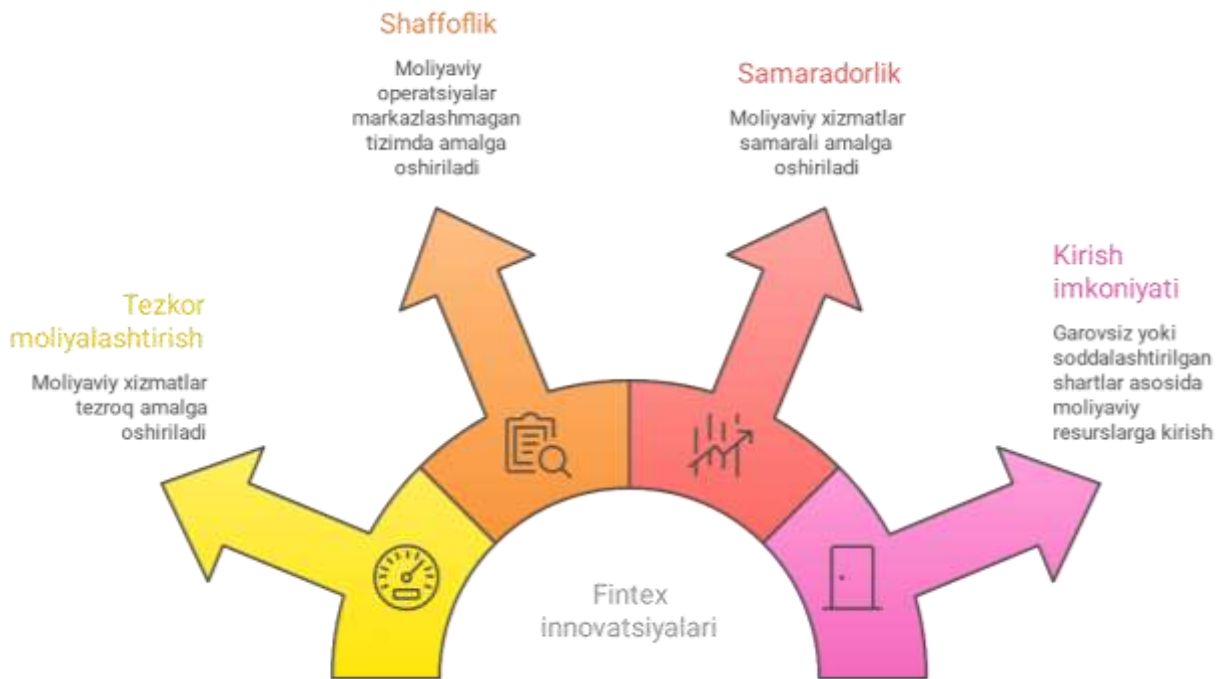
Kichik biznes subyektlari zamonaviy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Ular iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda innovatsion g'oyalarni amaliyotga joriy etishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, kichik va o'rta biznes subyektlari ko'pincha moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatining cheklanganligi, an'anaviy kredit tizimlaridagi qat'iy talablar hamda bozor sharoitlarining o'zgaruvchanligi sababli turli

muammolarga duch keladi. Ayniqsa, bank kreditlarining yuqori foiz stavkalari, garov talablari hamda kredit olish jarayonining murakkabligi kichik biznes subyektlari uchun jiddiy to'siqlardan biri hisoblanadi. Shu sababli so'nggi yillarda kichik biznesni moliyalashtirishning innovatsion usullari keng rivojlanib, ular tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlashning muhim instrumentiga aylanmoqda.

Innovatsion moliyalashtirish usullari zamonaviy texnologiyalar va muqobil moliyaviy instrumentlarga asoslanadi. Bunday mexanizmlar kichik biznes subyektlariga kapital jalb qilish jarayonini soddalashtirish, moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish hamda biznes loyihalarni tezroq amalga oshirish imkonini beradi. Raqamli texnologiyalar va moliya sohasidagi innovatsiyalar moliyaviy xizmatlarning yangi shakllarini yuzaga keltirib, kichik biznes uchun yanada moslashuvchan va samarali moliyalashtirish imkoniyatlarini yaratmoqda.

Moliyaviy texnologiyalar yoki fintex innovatsiyalari kichik biznesni moliyalashtirish jarayonida muhim rol o'ynamoqda. Raqamli platformalar, muqobil kredit baholash tizimlari hamda blokcheyn texnologiyalari moliyaviy xizmatlarning tezkor, shaffof va samarali amalga oshirilishiga imkon yaratmoqda. Muqobil kredit baholash tizimlari kichik biznes subyektlarining kreditga layoqatini an'anaviy bank tizimlarida qo'llaniladigan mezonlardan farqli ravishda baholaydi. Bu esa kichik biznes vakillariga garov talablarisiz yoki soddalashtirilgan shartlar asosida moliyaviy resurslarga kirish imkonini beradi. Shuningdek, blokcheyn texnologiyasi asosidagi moliyaviy operatsiyalar markazlashmagan tizimda amalga oshirilishi sababli moliyaviy operatsiyalarning shaffofligi va xavfsizligini oshiradi.

1-rasm. Fintex innovatsiyalari kichik biznesni moliyalashtirishni yaxshilaydi

Innovatsion moliyalashtirish usullarining yana bir muhim yo'nalishi muqobil moliyalashtirish mexanizmlarining rivojlanishi hisoblanadi. Kraudfanding, venchur kapital hamda P2P kreditlash kabi mexanizmlar kichik biznes uchun an'anaviy bank kreditlariga muqobil moliyaviy manba sifatida keng qo'llanilmoqda.

Kraudfanding platformalari orqali tadbirkorlar o'z loyihalarini keng jamoatchilikka taqdim etib, investorlar tomonidan kichik miqdordagi investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ushbu usul ayniqsa innovatsion startap loyihalarni moliyalashtirishda samarali hisoblanadi.

Venchur kapital ham kichik biznes subyektlarini moliyalashtirishning muhim mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Venchur kapital investorlari yuqori riskga ega bo'lgan, ammo katta daromad keltirishi mumkin bo'lgan innovatsion loyihalarga investitsiya kiritadi. Bu esa startap kompaniyalarga o'z faoliyatini kengaytirish hamda yangi texnologiyalarni joriy etish imkonini beradi. P2P kreditlash tizimi esa investorlar va tadbirkorlar o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri moliyaviy aloqalarni o'rnatib, kredit olish jarayonini yanada soddalashtiradi. Bunday tizimlar moliyaviy vositachilarsiz kredit berish imkoniyatini yaratadi, bu esa moliyalashtirish jarayonining shaffofligi va samaradorligini oshiradi.

Innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari ayrim iqtisodiy tarmoqlarda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Masalan, qayta tiklanuvchi energiya sohasida kichik kompaniyalarni qo'llab-quvvatlash maqsadida aralash moliyalashtirish, yashil obligatsiyalar hamda barqaror rivojlanishga bog'langan kreditlar keng qo'llanilmoqda. Bunday moliyalashtirish instrumentlari yuqori kapital talab qiladigan va uzoq muddatli investitsiyalarni talab etadigan loyihalarni amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Natijada kichik kompaniyalar ham yirik energiya loyihalarini amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Dunyoning turli mamlakatlarida kichik biznesni qo'llab-quvvatlash maqsadida innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari faol joriy etilmoqda. Ayrim mamlakatlarda venchur moliyalashtirish va biznes farishtalar institutlari kichik biznesning innovatsion rivojlanishini rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, xalqaro moliyalashtirish dasturlari ham kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bunday dasturlar orqali tadbirkorlar global bozor sharoitlariga moslashish hamda o'z faoliyatini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Innovatsion moliyalashtirish usullarining samaradorligi bir qator omillar bilan belgilanadi.

Avvalo, ushbu mexanizmlar kichik biznes subyektlarining moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatini kengaytiradi. Ikkinchidan, ular moliyalashtirish jarayonini tezlashtiradi hamda an'anaviy bank kreditlariga nisbatan yanada moslashuvchan shartlarni taklif etadi. Uchinchidan, innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash hamda innovatsion faoliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada kichik biznes subyektlari iqtisodiyotda yanada faol ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shu bilan birga, innovatsion moliyalashtirish usullarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Xususan, moliyaviy texnologiyalarni tartibga soluvchi huquqiy bazaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, raqamli moliyaviy xizmatlar bozorida raqobatning kuchayishi hamda moliyaviy xavfsizlik masalalari muhim muammolar qatoriga kiradi. Bundan tashqari, ayrim mamlakatlarda moliyaviy texnologiyalar bozorining tez rivojlanishi moliyaviy tartibga solish tizimlari uchun yangi chaqiriqlarni yuzaga keltirmoqda.

Shu sababli innovatsion moliyalashtirish mexanizmlarining samarali faoliyat yuritishini ta'minlash uchun davlat organlari, moliyaviy institutlar hamda texnologik kompaniyalar o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish muhim ahamiyat kasb etadi.

Moliyaviy texnologiyalarni tartibga soluvchi huquqiy bazani takomillashtirish, investorlar manfaatlarini himoya qilish hamda moliyaviy xizmatlar bozorining barqarorligini ta'minlash ushbu jarayonning muhim yo'nalishlaridan biridir.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes subyektlarini moliyalashtirishning innovatsion usullari zamonaviy iqtisodiyot sharoitida muhim ahamiyat kasb etadi. Fintex texnologiyalari, muqobil moliyalashtirish mexanizmlari hamda blokcheyn asosidagi moliyaviy tizimlarning rivojlanishi kichik biznes subyektlari uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Ushbu mexanizmlar moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatini kengaytirish, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash hamda iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kelgusida innovatsion moliyalashtirish tizimlarini rivojlantirish hamda ularni qo'llab-quvvatlovchi institutsional va huquqiy muhitni takomillashtirish kichik biznesning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdug'aniyev, A., & Abdug'aniyev, A. (2018). Kichik biznes va tadbirkorlik iqtisodiyoti. Fan va texnologiya.
2. Asian Development Bank. (2021). Asia SME development outlook 2021. Asian Development Bank.
3. Chen, J. (2024). FinTech innovations and SME financing. *Journal of Financial Technology*, 12(2), 45–58.
4. Chukwuma-Eke, C., Okoye, M., & Smith, T. (2024). Innovative financing models for renewable energy SMEs. *Energy Economics Review*, 18(1), 67–81.
5. Danylkiv, K., Petrenko, O., & Kovalenko, I. (2020). Financial instruments for small and medium enterprise development. *Economic Studies Journal*, 9(3), 122–135.
6. Demiroglu, E. (2021). Government support policies for SME financing. *International Journal of Business and Economics*, 6(4), 210–223.
7. International Finance Corporation. (2021). MSME finance gap: Assessment of the shortfalls and opportunities in financing micro, small and medium enterprises. IFC.
8. International Monetary Fund. (2021). Access to finance for small and medium enterprises. IMF.
9. Kazakhova, N., & Stepanenko, V. (2020). Venture financing of small businesses. *Journal of Economic Research*, 5(2), 88–97.
10. OECD. (2023). Financing SMEs and entrepreneurs 2023: An OECD scoreboard. OECD Publishing.
11. Pertia, G. (2024). Tax policy and financial support for small businesses. *Global Economic Review*, 14(1), 56–70.
12. Qodirov, T., Karimov, B., & Rahimov, S. (2020). Kichik biznes va tadbirkorlik asoslari. Iqtisodiyot.
13. Sergeeva, N. (2024). Gosudarstvennaya podderzhka malogo biznesa v sovremennykh usloviyakh. Ekonomika Press.
14. Utkin, V. (2022). Cluster ecosystems and SME financial development. *Regional Economic Development Journal*, 11(2), 98–110.

15. World Bank. (2022). Small and medium enterprises (SMEs) finance: Improving access to finance for SMEs. World Bank.
16. World Economic Forum. (2020). The future of financial services. World Economic Forum.
17. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2024). O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlanishi. Davlat statistika qo‘mitasi.
18. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2023). Bank tizimi faoliyati bo‘yicha yillik hisobot. Markaziy bank.
19. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2019–2024). Tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashga doir farmon va qarorlar.
20. Savdo-sanoat palatasi. (2022). O‘zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirish bo‘yicha analitik hisobot. Savdo-sanoat palatasi.